

DPK-I.075.24.2017.GraS

Warszawa, dnia 20 września 2017 r.

Pan
Antoni Konopka
Członek Zarządu
Województwa Opolskiego

Szanowny Panie,

Nawiązując do pisma Zarządu Województwa Opolskiego, z dnia 19 czerwca 2017 r., znak: DOŚ-V.721.1.14.2017.AT, dotyczącego *Apelu do Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie konieczności podjęcia pilnych działań na szczeblu krajowym poprawiających jakość powietrza w województwie opolskim i w całej Polsce*, przekazanym za pośrednictwem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów pismem, z dnia 23 czerwca 2017 r., znak: SPRM.216.4.44.2017.JG, wyjaśniam co następuje.

Ze względu na wszystkie stanowiska, uchwały, apele, informacje, wnioski, petycje, interpelacje i skargi dotyczące uciążliwości powodowanych przez nieodpowiednią jakość powietrza, temat zanieczyszczenia powietrza w Polsce był poruszany podczas obrad Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów (KERM) w dniu 10 stycznia 2017 r. KERM został zobowiązany przez Panią Beatę Szydło, Premier RP do przedstawienia rekomendacji dla Rządu RP do rozwiązania tego problemu. W przedstawionych przez KERM, przyjętych w dniu 25 kwietnia 2017 r. przez Radę Ministrów rekomendacjach pt. „Czyste Powietrze”, znalazły się następujące działania:

- 1) maksymalne przyspieszenie prac nad rozporządzeniem w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe, tak aby jego postanowienia zaczęły obowiązywać jeszcze przed rozpoczęciem sezonu grzewczego 2017/2018;
- 2) pilne wprowadzenie rozporządzenia w sprawie norm jakościowych dla paliw stałych;
- 3) priorytetyzacja środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na działania prowadzące do jak najszybszej poprawy jakości powietrza w celu osiągnięcia największej efektywności działań;
- 4) wprowadzenie wymogu stopniowego podłączania do sieci ciepłowniczej zlokalizowanych na terenach miejskich i podmiejskich budynków, o ile nie dysponują efektywnym źródłem ciepła, w taki sposób by minimalizować związane z tym koszty oraz zapewnić wsparcie finansowe osobom go potrzebującym;
- 5) obniżenie stawek za pobór energii elektrycznej w okresach zmniejszonego na nią zapotrzebowania, w tym poprzez zmiany w przepisach prawa energetycznego oraz budowlanego, w celu zachęcenia do instalacji pieców elektrycznych lub pomp ciepła na terenach, gdzie brak jest możliwości podłączenia do scentralizowanych systemów ciepłowniczych lub sieci gazowych;
- 6) rozwój sieci stacji pomiarowych składających się na system monitoringu powietrza, co umożliwi w szczególności lokalizację źródeł zanieczyszczeń oraz skuteczniejsze zwalczanie szkodliwych praktyk w użytkowaniu kotłów oraz instalacji przemysłowych;

- 7) włączenie służb opieki społecznej w działania na rzecz wsparcia, wymiany kotłów oraz termomodernizacji budynków osób ubogich, w sposób uwzględniający zarówno poziom generowanych zanieczyszczeń jak i zapewnienie środków na niezbędne koszty eksploatacji;
- 8) opracowanie, a następnie wdrożenie kompleksowej polityki publicznej zapewniającej optymalną ochronę wrażliwych grup społecznych przed „ubóstwem energetycznym”;
- 9) przeprowadzenie kampanii edukacyjnych, w tym na temat optymalnych sposobów palenia w kotłach oraz związanych z tym skutkach zdrowotnych;
- 10) wprowadzenie obowiązku dokumentowania jakości spalin przez stacje kontroli pojazdów oraz wymogu badania spalin w trakcie kontroli drogowej;
- 11) wykorzystanie mechanizmów podatkowych, w celu wprowadzenia zachęt dla transportu niskoemisyjnego, w tym niskiej stawki akcyzy dla samochodów hybrydowych oraz zwolnienia z podatku akcyzowego samochodów elektrycznych;
- 12) wprowadzenie rozwiązań umożliwiających tworzenie stref niskoemisyjnych oraz okresowego ograniczania liczby samochodów w ruchu w obrębie obszarów miejskich;
- 13) wprowadzenie regulacji przeciwdziałających blokowaniu klinów napowietrzających miasta oraz rozważenie rozwiązań podnoszących rangę zawodu urbanisty w kontekście zagospodarowania przestrzennego;
- 14) utworzenie w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju sektorowego programu, którego celem będzie wsparcie rozwoju technologii niskoemisyjnych, w szczególności zorientowanych na poprawę jakości powietrza;
- 15) opracowanie oraz szerokie konsultacje społeczne Programu „Czyste Powietrze” oraz wzmocnienie Komitetu Sterującego ds. Krajowego Programu Ochrony Powietrza i powierzenie mu zadania czuwania nad pilnym i efektywnym wdrożeniem niniejszych rekomendacji oraz regularnego monitorowania postępów prac Radzie Ministrów.

Ponadto w celu wyeliminowania zagrożeń związanych z występowaniem ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, na obszarze Polski, przede wszystkim w celu ochrony zdrowia Polaków, resort środowiska zdecydował o przygotowaniu oficjalnego dokumentu strategicznego w zakresie ochrony powietrza, jakim jest Krajowy Program Ochrony Powietrza (KPOP), który został ogłoszony w dniu 9 września 2015 r. Dokument ten powstał na podstawie art. 91c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519, z późn. zm.) (zwanej dalej ustawą Poś) i określa kierunki działań, jakie powinny zostać podjęte na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym, w celu poprawy stanu powietrza w Polsce. W ramach każdego kierunku działań wskazany został harmonogram niezbędnych do podjęcia działań, w którym określono również odpowiedzialne za ich realizację podmioty (na poziomie rządowym i samorządowym).

W ramach działań pilnych, wskazanych w KPOP, zarządzeniem nr 123 Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. utworzony został Komitet Sterujący do spraw Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KS ds. KPOP) (M. P. poz. 994). Ww. zarządzenie określa między innymi zakres działania, skład osobowy, sposób prowadzenia obrad i powoływania zespołów roboczych Komitetu Sterującego. W ramach KS ds. KPOP, powołane zostaną następujące zespoły robocze do spraw: legislacyjnych, strategicznych, finansowych, rozwojowych i techniczno-technologicznych, których efektem będzie wzmocnienie systemu zarządzania jakością powietrza w Polsce poprzez podjęcie dalszych, efektywnych i zintegrowanych działań naprawczych.

Pierwsze spotkanie w sprawie powołania KS ds. KPOP odbyło się w dniu 27 października 2016 r. w Ministerstwie Środowiska. Jako pierwszy powstał międzyresortowy Zespół ds. legislacji. W dniu 10 stycznia br. odbyło się posiedzenie ww. Zespołu poświęcone zmianom przepisów prawnych, niezbędnym do osiągnięcia poprawy jakości powietrza.

Jednocześnie informuję, że administracja samorządu terytorialnego widząc potrzebę podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce, podjęła na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. z 2005 r. Nr 90, poz. 759) uchwałę nr 1/2016 Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego z dnia 24 lutego 2016 r. w sprawie powołania doraźnego Zespołu do Spraw Jakości Powietrza.

Do zakresu działania doraźnego Zespołu do Spraw Jakości Powietrza należą sprawy związane ze stworzeniem warunków prawnych umożliwiających poprawę jakości powietrza, w szczególności:

- 1) ocena obowiązujących regulacji prawnych stanowiących podstawę działania administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ochrony powietrza;
- 2) ocena stanu prac administracji rządowej i działań jednostek samorządu terytorialnego nad poprawą jakości powietrza;
- 3) wypracowanie propozycji zmian prawnych umożliwiających jednostkom samorządu terytorialnego działania na rzecz ograniczenia emisji komunikacyjnej.

Kolejne spotkanie Zespołu ds. legislacji przy KS ds. KPOP oraz doraźnego Zespołu do Spraw Jakości Powietrza odbyło się w dniu 2 marca br. Było poświęcone tematyce nadania większych uprawnień kontrolnych służbom kominiarskim w zakresie weryfikacji stanu indywidualnych instalacji spalania, a wzięli w nim udział w szczególności przedstawiciele Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, jak również Krajowej Izby Kominiarzy. Właśnie ww. spotkania obydwu zespołów stanowią bardzo dobrą platformę współpracy i wymiany informacji pomiędzy przedstawicielami poszczególnych resortów i przedstawicielami władz samorządowych, w tym urzędów marszałkowskich, miejskich i gminnych.

Następne spotkanie KS ds. KPOP odbyło się w dniu 20 kwietnia 2017 r. w Ministerstwie Środowiska. Tematem spotkania była nowelizacja ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych i jej wpływ na dalsze funkcjonowanie gmin o statusie uzdrowiska. Poruszany był problem ponadnormatywnych poziomów zanieczyszczeń w miejscowościach uzdrowiskowych.

Natomiast tematem spotkania KS ds. KPOP w dniu 12 czerwca 2017 r. w Ministerstwie Środowiska było m.in. omówienie harmonogramu zadań do realizacji wynikających z rekomendacji – tzw. Programu pt. „Czyste powietrze”, w tym w szczególności w zakresie możliwości realizacji zadania nr 12 pt. „*Wprowadzenie rozwiązań umożliwiających tworzenie stref niskoemisyjnych oraz okresowego ograniczania liczby samochodów w ruchu w obrębie obszarów miejskich*”, jak również zadania nr 10 „*Wprowadzenie obowiązku dokumentowania jakości spalin przez stacje kontroli pojazdów, a w uzasadnionych przypadkach przeprowadzania badania spalin w trakcie kontroli drogowej*”.

Przedmiotem kolejnego spotkania członków KS ds. KPOP, które odbyło się w dniu 28 lipca 2017 r. była problematyka dotycząca przepisów umożliwiających kontrolę spalania paliw stałych, kontrolę emisji pyłów z kominów i stosowanych urządzeń grzewczych w sektorze bytowo – komunalnym. Temat ten został także ujęty w Planie działań do KPOP, jako działanie średnioterminowe do realizacji do roku 2020.

Podczas ostatniego spotkania członków KS ds. KPOP, które odbyło się w dniu 5 września 2017 r. omawiano kwestie zawarte w pkt. 13 rekomendacji zatytułowanych „Czyste powietrze”, pn. „wprowadzenie regulacji przeciwdziałających blokowaniu klinów napowietrzających miasta oraz rozwiązań podnoszących rangę zawodu urbanisty w kontekście zagospodarowania przestrzennego”.

Odpowiadając na postulaty pierwszy i drugi, zawarte w ww. Apelu, dotyczące odpowiednio wprowadzenia norm jakościowych dla paliw stałych i przedstawiania charakterystyki jakościowej paliw wprowadzanych do obrotu, należących do kompetencji Ministerstwa Energii (ME), informuję, że ME zakończyło prace nad pakietem aktów prawnych dotyczących paliw stałych, ze szczególnym

uwzględnieniem wprowadzenia parametryzacji paliw stałych i zarządzania rynkiem paliw, i skierowało przedmiotowe akty prawne do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Udzielając odpowiedzi na postulat trzeci, dotyczący obniżenia cen bardziej ekologicznych nośników energii, takich jak gaz, energia elektryczna, czy olej opałowy informuję, że polityka cenowa należy do kompetencji resortu finansów i jest prowadzona zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, zatem państwo członkowskie nie może samodzielnie, bez konsultacji podejmować nieuzgodnionych działań w tym zakresie.

Należy podkreślić, że na obecny poziom cen paliw, w tym oleju opałowego, gazu ziemnego i gazu płynnego LPG, mają wpływ przede wszystkim czynniki zewnętrzne, takie jak ceny ropy naftowej na rynkach światowych oraz kurs złotówki w stosunku do dolara, a nie polityka obecnego Rządu. Ceny detaliczne oleju opałowego i gazu płynnego LPG należą do kategorii cen umownych, tj. ustalanych przez producentów w oparciu o mechanizmy rynkowe, co oznacza, że Rząd nie ma bezpośredniego wpływu na kształtowanie ich poziomu. Ceny gazu ziemnego co prawda są zatwierdzane przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, ale również w oparciu o realia rynkowe. Przypominam zatem, że na cenę detaliczną poszczególnych paliw, w tym oleju opałowego, gazu ziemnego i gazu płynnego LPG składa się wiele czynników, a w szczególności: koszty surowców, produkcji, marże nakładane przez producentów i podmioty dokonujące obrotu tym paliwem oraz podatek VAT i kwotowy podatek akcyzowy, który nie jest zależny od cen ww. paliw.

Resort Finansów ma jedynie wpływ na wysokość podatku akcyzowego, który jak przedstawiono powyżej jest tylko jednym z wielu elementów wpływających na zmiany cen. Mnogość i złożoność czynników warunkujących wysokość cen paliw, zwłaszcza tych pozostających po stronie producentów i podmiotów biorących udział w ich obrocie handlowym, utrudniają precyzyjne określenie poziomu cen. Racjonalna i przemyślana polityka cenowa producentów, importerów i nabywców wewnątrzspółnotowych paliw opałowych mogłaby w znacznym stopniu zniwelować dolegliwości związane z wysokimi cenami. Dotyczy to przede wszystkim obniżenia cen hurtowych oleju opałowego, gazu ziemnego i gazu płynnego LPG przez te podmioty oraz obniżenia marż detalicznych przez pośredników dokonujących obrotu tymi paliwami. Ostateczna weryfikacja przyjętego poziomu cen wyrobów odbywa się na poziomie konsumenta, zatem producenci i podmioty uczestniczące w obrocie tymi wyrobami powinni brać pod uwagę również element akceptacji tych cen przez konsumentów.

Olej opałowy jako paliwo przeznaczone do celów grzewczych jest opodatkowany preferencyjną stawką akcyzy w stosunku do oleju napędowego. Stawka akcyzy dla oleju napędowego wynosi obecnie 1171,00 zł/1000 litrów, natomiast dla oleju opałowego ustalono obniżoną stawkę w wysokości 232,00 zł/1000 litrów, która nie była zmieniana od 2005 r. Różnica wynosi zatem, aż 939,00 zł/1000 litrów. Natomiast jednostkowa cena gazu ziemnego oraz gazu płynnego LPG i tak jest niższa od ceny oleju opałowego.

Trzeba wyjaśnić, że podstawowym czynnikiem powodującym, że ceny przedmiotowych paliw są wyższe od cen paliw stałych takich jak węgiel, czy drewno jest to, że zarówno gaz ziemny, gaz płynny LPG, jak też i olej opałowy w przeważającej mierze są paliwami wytwarzanymi z surowców importowanych, dla których nie ma alternatywy w postaci surowców wydobywanych w kraju. Ingerencja w wysokość cen na poziomie krajowym mogłaby się odbyć poprzez ewentualne obniżenie stawki akcyzy na paliwa, co jednak nie jest jednoznaczne z obniżeniem cen detalicznych paliw, bowiem obniżka akcyzy może być „przechwycona” przez producentów i dystrybutorów tych paliw, co powoduje, że obniżka taka mogłaby być niezauważona przez konsumentów.

Natomiast zgodnie z przepisami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446, z późn. zm.) (zwaną dalej ustawą o samorządzie), zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy, a w szczególności zadania własne obejmują sprawy zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz. A ponadto zgodnie z art. 18 ust. 1

ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 r., poz. 220, 791, 1089 i 1387) (dalej ustawa Prawo energetyczne) do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy: planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy.

Plan zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe jest dokumentem o charakterze kompleksowym, strategicznym, całościowym i długoterminowym i w ramach tego dokumentu lokalny samorząd może w sposób zgodny z potrzebami kształtować kierunek i rodzaj zaopatrzenia w energię lokalnej społeczności. Projekt założeń do planu sporządza się dla obszaru danej gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata. Posiadanie planu pozwala na: kształtowanie gospodarki energetycznej gminy w sposób optymalny i uporządkowany uwzględniając przy tym specyficzne warunki lokalne gminy; harmonizację działań w zakresie zaopatrzenia w paliwa gazowe i energię podejmowanych bezpośrednio przez organy gminy z odpowiednimi przedsiębiorstwami energetycznymi funkcjonującymi na obszarze gminy; uzgadnianie kierunków działań gminy i przedsiębiorstw energetycznych w zakresie rozwoju infrastruktury, w tym lokalizacji nowych źródeł wytwórczych; uzgadnianie kierunków działań gminy i przedsiębiorstw energetycznych z interesami i potrzebami społeczności lokalnej.

Reasumując należy stwierdzić, że już obecnie dostępne są przepisy prawne umożliwiające kształtowanie lokalnej polityki i gospodarki energetycznej, w tym ciepłej na terenie danego województwa, a zatem nie ma potrzeby wprowadzania dodatkowych zmian, a zwłaszcza ingerowania w ceny paliw, aby stworzyć możliwość zastosowania rozwiązania w zakresie zaopatrzenia w energię, polegającego w szczególności na podłączeniu do sieci gazowej, o ile oczywiście istnieją odpowiednie warunki logistyczno-techniczne lub zakazie stosowania paliwa wysokoemisyjnego.

Odnosnie do czwartego postulatu, dotyczącego kontrolowania emisji z urządzeń do spalania paliw informuję, że w szczególności w zakresie kontroli małych instalacji grzewczych organem właściwym jest lokalny samorząd gminny lub jednostka organizacyjna mu podlegająca. Działania dotyczące właściwej eksploatacji kotłów i stosowania właściwych paliw oraz związanych z tym ewentualnych niedogodności należą do działań zaliczanych do kategorii utrzymania i zapewnienia porządku i czystości w gminie. Zadania te zostały określone w art. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2017 r., poz. 1289), gdzie określono rolę gmin pod postacią zadań własnych w zakresie utrzymania i zapewnienia czystości i porządku na swoim terenie.

Przepisami ww. ustawy objęto także właścicieli nieruchomości (współwłaścicieli, użytkowników wieczystych oraz jednostki organizacyjne i osoby posiadające nieruchomości w zarządzie lub użytkowaniu, a także inne podmioty władające nieruchomością), a zatem jak wynika z powyższego zadania porządkowe dotyczą także działań realizowanych na posesjach należących do osób fizycznych. Prawidłowość stosowania obowiązujących przepisów, w szczególności przez osoby fizyczne, powinna być monitorowana przez jednostki samorządu terytorialnego – w tym przypadku przez organ gminy.

Ponadto Straż Miejska na podstawie upoważnienia władz samorządowych w oparciu o art. 379 ustawy Poś jest uprawniona do wstępu na teren nieruchomości, na której prowadzona jest działalność gospodarcza, oraz na pozostały teren w celu przeprowadzenia kontroli.

Gdy w kotle grzewczym spalane są poza paliwami, biomasą także odpady, to takie postępowanie jest nielegalne i szkodliwe dla zdrowia. Niestety jest to dość powszechny proceder, ale niezgodny z obowiązującymi przepisami, ponieważ w myśl ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2016 r., poz. 1987, z późn. zm.):

- art. 155 termiczne przekształcanie odpadów prowadzi się wyłącznie w spalarniach odpadów lub we współspalarniach odpadów,

- art. 191 kto, wbrew przepisowi art.155, termicznie przekształca odpady poza spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów podlega karze aresztu albo grzywny.

Jak wynika z powyższego spalanie odpadów w palenisku domowym jest wykroczeniem zagrożonym karą aresztu lub grzywny, a Straż Miejska w trakcie podejmowania interwencji może pobierać (jeżeli zajdzie taka konieczność) próby popiołu z pieców, które następnie są poddane analizie przez akredytowane laboratoria. Dlatego też pragniemy podkreślić, że jest to zakres działania organów samorządu terytorialnego, które na podstawie obowiązujących przepisów powinny podjąć skuteczną interwencję, jednak wymaga to oficjalnego, podpisanego imiennie zgłoszenia ww. sprawy do organu gminy.

Poza tym prawidłowość stosowania obowiązujących przepisów o ochronie środowiska powinna być kontrolowana i oceniana, zgodnie z właściwością, przez służby Inspekcji Ochrony Środowiska zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2016 r., poz. 1688, z późn. zm.). Kontrole w zakresie prawidłowości stosowania przepisów o ochronie środowiska są wykonywane w trybie określonym w art. 9 przywołanej wcześniej ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. W trakcie ich przeprowadzania mogą być dokonywane stosowne badania, w tym pomiary stanowiące jedną z czynności kontrolnych, o których mowa w art. 2 tej ustawy. W wyniku działań kontrolnych oczekiwać należy dokonania odpowiednich ustaleń odnośnie do stanu faktycznego, a w ich konsekwencji działań zmierzających do wyeliminowania ww. problemu.

Reasumując należy stwierdzić, że lokalne samorządy oraz podlegające im jednostki już obecnie dysponują narzędziami do kontroli i nadzoru eksploatacji różnych urządzeń powodujących uciążliwości dla środowiska, w tym powietrza, wśród nich także grzewczych, w szczególności w odniesieniu do problemu nielegalnego spalania śmieci w indywidualnych instalacjach grzewczych.

Odpowiadając na postulat piąty, w części dotyczącej wprowadzenia dofinansowania do wymiany kotłów informuję, że z uwagi na zwiększenie zainteresowania procesem poprawy jakości powietrza oraz ze względu na ubóstwo części społeczeństwa, co przekłada się także na problemy związane z zakupem energii elektrycznej oraz gazu przez ww. obywateli, zostały przewidziane środki na wsparcie działań w zakresie poprawy jakości powietrza. Jeśli chodzi o zasady przydzielania wsparcia unijnego w tym zakresie informuję, że programy pomocowe dla osób najbardziej potrzebujących, czy subwencje takie jak wsparcie dla określonej grupy podmiotów polegające na obniżonej cenie, czy zwolnieniach lub obniżonym podatku, zgodnie z polityką KE raczej się likwiduje, ponieważ ww. rozwiązania, należące do instrumentów polityki państwa nieraz powodują niekorzystne skutki ekologiczne, ale także ekonomiczne.

Natomiast zarządy województw, odpowiedzialne za przygotowanie tzw. „uchwał antysmogowych”, które następnie są przyjmowane przez właściwe sejmiki województw, są także odpowiedzialne za wdrażanie Regionalnych Programów Operacyjnych, w ramach których mają do dyspozycji znaczące środki finansowe na działania poprawiające jakość powietrza, w tym na wymianę urządzeń grzewczych na paliwa stałe. To one w porozumieniu z administracją samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i gminnego określają obszar objęty uchwałą antysmogową, jak również formę i warunki wsparcia finansowego na wymianę źródeł ciepła na paliwa stałe.

Dobrym przykładem jest uchwała nr XC/1355/13 Rady Miasta Krakowa z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Osłonowego dla osób, które poniosły zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych. W ramach ww. programu udzielane jest wsparcie finansowe dla mieszkańców. Pomoc dla mieszkańców przyznawana jest raz w roku kalendarzowym w formie zasiłku celowego lub zasiłku celowego specjalnego na zasadach i w trybie określonym w ustawie o pomocy społecznej. Jednakże warunkiem wszczęcia postępowania o udzielenie pomocy na dany rok kalendarzowy jest złożenie wniosku wraz z wymaganą dokumentacją w roku kalendarzowym, w którym ma zostać przyznana pomoc. Postępowanie w sprawie przyznania pomocy prowadzone jest

przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie w trybie ustawy o pomocy społecznej przy udziale Wydziału Kształtowania Środowiska, który dokonuje potwierdzenia dokonania trwałej zmiany systemu ogrzewania na jeden z systemów proekologicznych.

Ponadto w ramach znowelizowanej ustawy – Poś wprowadzono przepisy pozwalające administracji samorządu terytorialnego na samodzielne zarządzanie polityką jakości powietrza na swoim terenie poprzez:

1. określenie na danym terenie w drodze uchwały sejmiku województwa:
 - a) dopuszczalnych rodzajów i jakości paliw,
 - b) standardów dla urządzeń grzewczych wykorzystywanych w sektorze bytowo-komunalnym;
2. wykorzystywanie w procesie przygotowywania pozwoleń na wprowadzenie gazów i pyłów do powietrza mechanizmu kompensowania emisji z udziałem większej liczby podmiotów, w tym z uwzględnieniem trwałej redukcji emisji pochodzącej z instalacji spalania paliw stałych eksploatowanych przez osoby fizyczne m. in. w gospodarstwach domowych.

Odpowiadając na postulat szósty, dotyczący wprowadzenia krajowych regulacji prawnych dla instalacji spalania paliw o mocy do 1 MW wyjaśniam, że kwestie te reguluje na poziomie Unii *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią*, (zwana dalej Dyrektywą Ekoprojekt).

Dyrektywa Ekoprojekt została przyjęta w celu poprawy efektywności energetycznej oraz zmniejszenia oddziaływania na środowisko produktów, w tym urządzeń do użytku domowego oraz stosowanych w sektorach usług i przemysłu. Jest to dyrektywa ramowa, która nie zawiera wiążących wymagań dla poszczególnych produktów, ale określa zasady przy ustanawianiu kryteriów środowiskowych dla konkretnych grup produktów. Na jej podstawie wydawane są kolejne rozporządzenia wykonawcze Komisji Europejskiej, które zawierają szczegółowe wymagania dla poszczególnych grup urządzeń. W 2015 r. wydane zostały m.in.:

- rozporządzenie Komisji (UE) nr 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwa stałe (dotyczące kominków, pieców stalopalnych, pieców na pelety, itp. o nominalnej mocy cieplej do 50 kW),
- rozporządzenie Komisji (UE) nr 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe (dotyczące źródeł spalania paliw o nominalnej mocy cieplnej do 500 kW).

Rozporządzenia te weszły w życie w dniu 10 sierpnia 2015 r. i są bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich UE, także w Polsce, bez konieczności przenoszenia ich do polskich aktów prawnych. Wynikające z nich wymogi dla ekoprojektu - takie jak kryterialna efektywność energetyczna i wielkości emisji - będą obowiązywać od dnia 1 stycznia 2022 r. w przypadku rozporządzenia 2015/1185 oraz od dnia 1 stycznia 2020 r., w przypadku rozporządzenia 2015/1189.

Ze względu na problemy z jakością powietrza Rząd RP postanowił wcześniej wdrożyć wymogi Dyrektywy Ekoprojekt w zakresie kotłów na paliwa stałe o mocy cieplnej do 500 kW.

W celu dopuszczenia na rynek bytowo-komunalny w Polsce jedynie najlepszych kotłów, spełniających najwyższe standardy emisyjne, Minister Rozwoju i Finansów wydał rozporządzenie z dnia 1 sierpnia 2017 r., w sprawie kotłów na paliwa stałe (Dz. U. z 2017 r., poz. 1690), które będzie obowiązywało od 1 października bieżącego roku.

Odnosząc się do postulatu siódmego, dotyczącego krajowych regulacji prawnych zwiększających rolę Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) informuję, że pamiętając o tym że energia odnawialna jest to energia uzyskiwana z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych,

oraz stanowi bardzo dobrą alternatywę dla tradycyjnych pierwotnych nieodnawialnych nośników energii - paliw kopalnych, których zasoby są na wyczerpaniu, a zasoby OZE uzupełniają się w naturalnych procesach, co praktycznie pozwala traktować je jako niewyczerpalne, jednym z zasadniczych celów strategicznych polityki energetycznej Polski jest zwiększenie wykorzystania odnawialnych zasobów energii.

Główny mechanizm wsparcia produkcji energii ze źródeł odnawialnych, jakim jest system tzw. zielonych certyfikatów, został określony w cytowanej wcześniej ustawie Prawo energetyczne. Rozwiązanie to jest mechanizmem rynkowym sprzyjającym rozwojowi energetyki odnawialnej. Jego istotą jest nałożony na przedsiębiorstwa energetyczne, zajmujące się sprzedażą energii elektrycznej odbiorcom końcowym, obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki określonej ilości świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii, bądź uiszczenia opłaty zastępczej.

Obok ww. wsparcia systemowego przewiduje się także bezpośrednie wsparcie finansowe dla realizacji inwestycji związanych z energetyką odnawialną. Wsparcie to będzie udzielane w znacznym stopniu ze środków Unii Europejskiej. Na inwestycje w OZE przeznaczane są także środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) oraz WFOŚiGW.

W związku z tym piętnaście przedsiębiorstw otrzymało dotacje w I naborze z unijnego poddziałania 1.6.1 Źródła wysokosprawnej kogeneracji, realizowanego ze środków NFOŚiGW. Na podstawie umów podpisanych z NFOŚiGW na polski rynek trafi ponad 120 mln złotych. NFOŚiGW przygotowuje umowy na kolejne dofinansowanie na 174 mln zł, gdyż łącznie na zwiększenie sprawności energetycznej firm, a tym samym zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza przewidziano środki w wysokości 309 mln zł. Największa dotacja, bo ponad 20 mln zł, została przyznana Zakładowi Energetyki Ciepłej z Dzierżoniowa na budowę instalacji wysokosprawnej kogeneracji opalanej biomasą, w ciepłowni w Dzierżoniowie, a kolejny projekt, który uzyskał dofinansowanie to budowa elektrociepłowni opalanej słomą na terenie gminy Daszyna, w województwie łódzkim. Oprócz tego dofinansowanie otrzymały kolejne projekty wykorzystujące wysokosprawne instalacje kogeneracyjne zasilane gazem ziemnym.

Z poważaniem
Zastępca Dyrektora
Departamentu Ochrony
Powietrza i Klimatu
Kinga Majeuska

Do wiadomości:

Pan Kacper Halski, Dyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich,
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów